

Verið góð við djórini

Birgith Clementsen
Leygardagin 24. september 2016

Í dag stendur ein stór kúgv á gøtuni niðri í miðbýnum og bíðar eftir at verða skotin framman fyri nógvum fólki, stórum og smáum, kálvar og lomb bíða eisini.

Hetta er tað nýggjasta undirhaldið í miðbýnum, harmonikuliðið undirhaldur. Álvaratos: Hvat er galið? Eg tori ikki út um hurðina, búgvi for tætt við, má bíða til einaferð slaktararnir eru lidnir og farnir til hús aftur.

Tað skelkar meg, at býráðslimir við góðari samvitsku luttaka í hesum, sum teir kanska áttu at forbjóðað. Tað ger meg av álvara ótrygga.

Eg loyvi mær at ivast í, at borgarstjórin hevur givið grønt ljós til hetta – tað er so ikki tann miðbýurin, hann plagar at mála upp, men tá kettan er úti spæla mýsnar á borðinum.

Hetta minnir ikki sørt um mekkaferðina hjá muslimunum, men tað er so heilt øðrvísi, begrundað og ikki eitt undirhald.

Um hetta er at vísa boragunum,

hvat slakt er, so er man farin langt út av sporinum.

Tað er ikki nakað sum gongur fyri seg mitt á gøtuni framman fyri stórum og smáum, ið skulu undirhaldast. Vit vita øll, at djór skulu slaktast, áðrenn tey kunnu etast, og at tað er einstakum beskorið at orðna.

Vit vita nokk øll eisini, at tílíkt fór fram onkustaðni í 14. øld, ikki nú í 2016. Heldur hetta fram, eri eg bangin fyri tí næsta undirhaldinum, ið kann blíva grinda-dráps-undirhald við musikki til

- hopi ikki tað verður Danny de Vitos.

Eg trúði ein lóg var til, ið forbjóðaði undirhaldi við djórum, men tað skuldu býráðslimirnir vitað, um so er.

Hvat sigur djóralæknin? Tað burdi kanska gjørt meg klókari.

Góðu borgarar. Verið góð við djórini, virðið tey og farið væl um tey, verið ikki bangin fyri at vísa tey góðu fólilsini, vit hava innast inni, og verið ikki bangin fyri at siga frá og rópa hart.

P. S.
Eg kundi eisini spurt: Hvat sigur Djóráverndarfelagið? Men tey verða tíðanverri ikki serliga høgt prioriterað av samfelagnum sum er. Vónandi er onkur politikari har úti, ið kann fáa hjernasellurnar í gongd um, hvat hoyrir seg heima í einum samfelag sum okkara, vit umgangast djór hvønn tann einasta dag alt lívið ígjøgnum, og alt er ikki bara at hyggja at!

KOMMUNUVALIÐ X

Kennir tú ráman av mannatrekki?

Býráðsmeirilutin hevur slept endanum, tá tað snýr seg um at loysa stóra trupulleikan av vantandi og skipaðum spillivatnsleiðingum. Men hvat nyttar tað við torgum og trappum, um vit skulu liva við rámanum av mannatrekki?

Marin Katrina Frýdal
býráðslimur
Tjóðveldi

Longu áðrenn kunngerðin um spillivatnsætlan varð sett í gildi, hevði eg sum forkvinna í teknisku nevnd árinum 2005-12 ein harðan politiskan bardaga at fáa sett kloakkirnar á breddan. Í mínum hugaheimi var tað ein sjálffylgja at hetta varð gjørt, uttan at tað var neyðugt at bíða eftir nøkrum lógarkravi, tí hetta snúði seg um so grundleggjandi viðurskipti hjá okkum øllum.

Tað eydnaðist tá at fáa politiska undirtøku fyri at fáa kloakkirnar inn í langtíðar iløguætlanina og hesi árin vórðu einar 100 mió. kr. brúktar uppá kloakkir. Tá var Tórshavnar kommuna komin longst á leið við at dagføra kloakkirnar sbt. spillivatnsætlanini, men í dag er hon tíverri darlað langt afturum hinar kommunurnar.

Tað vanta minst 100 milliónir afturat

Hesin sami eldhugi er ikki at síggja hjá sitandi meiriluta og eru bert 5 mió. settar av á iløgujáttanini fyri 2017. Støðulýsingin frá teknisku umsitingin vísir, at tørvur er

á minst 100 mió. kr. afturat, og fyri tað er ikki komið á mál, tí kloakkirnar skulu alla tíðina røkjast. Eitt er at fáa skipaðar kloakkir har tær renna beinleiðis út í áirnar ella oman í fjøruna. Harafturat eru eini 19 km. av gomlum betong kloakk rørum, sum eru brotin og/ella leka og tí skulu skiftast. Vit kunnu ikki bjóða okkara borgarum at liva í beinleiðis heilsuskaðiligum mannatrekki.

Kloakkir fyritleytingin fyri trivnaði

Týdningin av at fáa hetta í rættlag síggja vit m.a. í Vágsbotni, har fólk í dag savnast sum ongantið áður. Hvør hevði unnað

sær at sitið við einum kaffikoppi ella einari øl í tí deymi, sum var av kloakk har? Nú er vágin rein. Í Nólsoy svimja nólsoyarkonur á sjónum og sandstrond er komin á Malarenda – tann reini trivnaður. Áðrenn vóru ikki minni enn 7 útlop, sum runnu út í bátahylin ella innanvert brimgarðin. Tilsamans kostaði kloakkarbeiðið í Nólsoy 7 mió. kr., men sanniliga er tað væl útgivin peningur.

Reinføri fram um marglæti og ørvitisiløgur

Síðstu fýra árin hava kloakkirnar bert verið ein viðfáningur hjá sitandi meiriluta. Tyrvingarplássið og skiljing av ruski hava

als ongar raðfesting havt heldur. Tá ið Tjóðveldi kemur framat aftur stýrsvølinum á Vaglinum verða kloakkirnar aftur settar í fremstu røð. Fáa eg møguleikan, fari eg aftur at arbeiða hart fyri hesum. Ein høvuðsstaður, har ramur luktur av mannatrekki stendur tær í nasarnar, er ikki innbjóðandi. Kloakkunum havi eg altið stríðst fyri og tað fari eg framhaldandi at gera. Eins og tyrving, skiljing av ruski og reint vatn. Ja, alt undirstøðukervi skal aftur raðfestast fram um marglæti og ørvitisiløgur. Kennir tú ráman av mannatrekki, gevur valið seg sjálvt.

Vaksandi sjálvbjargni er eitt av grundleggjandi málum okkara. Vit seta tí ferð á heimtøku av útlendingamálum, persóns-, familju- og arvarættinum, og loftrúmi okkara í komandi árinum. Fólkaatkvøðan um nýggja stjórnarskipan verður eisini í 2017, har føroyingar fáa søguliga møguleika at atkvøða um sína egnu stjórnarskipan. Og vit taka eisini stórri ábyrgd í altjóða samfelagnum við at fýrafalda játtanina til neyðhjálp. Landsbanki Føroya og Føroya váðaráð verða sett á stovn fyri at virka fyri figgarligum stöðufesti, eins og Búskapargrunnur Føroya verður fingin at virka sum búskaparpolitiskt amboð at javna sveiggini í búskapinum og røkka einum sjálvbjargnum búskapi.

Vit vilja ikki bara byggja land, men vilja **byggja burðardýgt land**. Vit fremja tí ítøkilig átøk at stimbra áhugan at leggja um frá dálkandi loysnum til umhvørvisvinarligar loysnir. Nýggj náttúruverndarlóg verður smíðað. Vegskatturin verður umlagdur til gjald, ið er tengt at útláti og dálking, og afturbering

av MVG verður latið til el- og vetnisbilar og góðkendar grønar hitaskipanir til hús. Hetta eru átøk, ið samstundis gera okkum minni heft av oljuinnflutningi og harvið meira sjálvbjargin sum land.

VÆLFERÐ

Vit styrkja okkara vælferðarsamfelag við figgjarlógini. Tí tryggjar og góðar vælferðartænastur og menning kring alt landið, eru ein av grundsúlunum undir, at skapa framgongd og trivnað í okkara landi – fyri bæði fólk og vinnu.

Heilsuverkið verður styrkt. Fyrstu tilmælini úr menningarætlanin fyri heilsuverkið verða sett í verk, og landssjúkrahúsið verður útbyggt. 5 mió. kr. verða settar av til, at fáa fleiri serlæknar í starv. Eisini verður eyka skurðlinja tøk, fyri at minka biðilistar og veita enn betri tænastru. Demenssamskiparar fara nú til verka, arbeiðið við skipan av heilsudeplum kring landið heldur áfram, og somuleiðis verður økispsykiatriin fult útbyggt.

Eitt samfelag verður fyrst og

fremst mált eftir, hvussu tað tekur sær av teimum, ið hava allarstørsta tørvin á hjálpanði hond. Vit halda tí sjálvandi áfram at menna fleiri og **betri tænastru til fólk við serligum avbjóðingum.** Játtan er sett av til nýggjar bústovnar, Barnaheimið verður raðfest, og serligt skipað miðnám verður nú skipað kring landið, so øll fáa møguleika fyri útbúgving eftir fólkaskúlan.

Pensjónsnýskipanin kemur eisini til viðgerðar á Løgtingi fyrst í nýggja árinum. Ein nýskipan, ið skal tryggja framtíðar pensjónistum trygg og góð pensjónsviðurskipti, samstundis sum skipanin skal styrkja figgjarliga haldførið hjá vælferðarsamfelagnum framyvir. Pensjónsnýskipanin verður eftir ætlan sett í gildi frá 1. januar 2018.

Vit **halda áfram at byggja land** og at binda landið enn betur saman. Tí eru fleiri túrar longu settir inn til og úr Suðuroynni og Sandoynni, Viðareiðistunnin er liðugur, og farið verður nú undir at gera Eysturoyar- og Sandoyartunlarnar til veruleika. Fyrirreiking til nýggjan

Hvalbiartunnil er eisini í gongd, eins og stöðugar ábøtur verða framdar á vegakervið og havnarløg kring landið.

Búskaparligt sjálvbjargni nærkast

Føroyar eru millum ríkastu lond í heiminum.

Ongantið áður hevur framleiðslan verið so stór sum nú.

Ongantið hava lønargjaldingar og inntøkur verið so høgar sum nú.

Og ongantið hava vit havt so nógv íbúgvir sum nú.

Longu í dag er okkara tøka bruttotjóðarinntøka fyri hvønn íbúgva hægri og skuldin lægri, enn eitt nú í Íslandi og í Danmark. Sum dømi kann nevast, at í fjør var tøka føroyska bruttotjóðarinntøkan fyri hvønn íbúgva 369 tús. kr. árliga, meðan henda í Danmark var 353 tús. kr. árliga.

Vit eiga tí at seta okkum spurningin, hvat endamálið er við, at Føroyar framhaldandi fáa ríkisveiting, og nær rætta lötan er, at stigvíst gera búskap okkara leysan

av hesi veiting. Ein veiting sum í dag er minni enn fýra prosent av árliga framleiðslu (BTÚ) okkara.

Í ár eru 70 ár síðan føroyingar á fólkaatkvøðu valdu, at Føroyar skuldu skipast sum sjálvstøðugt land. Enn eru vit ikki komin á mál, men kunnu staðfesta, at allir flokkar á Løgtingi siga seg vilja hava ein sjálvbjargnan føroyskan búskap. Fyrstu stigini hava vit tikið við at fastfrysta ríkisveitingina aftur, so henda gerst ein stöðugt minni partur av búskapinum. Men hvussu nógv stórri skal framleiðsla og inntøka landsins vera, áðrenn víðari stig verða tikin? Og um vit ikki taka hesi stigini í góðum tíðum, hvør skal so gera hetta og nær?

Vit eru nú nær einum sjálvbjargnum føroyskum búskapi og samfelagi, og við átøkunum í figgjarlógini fyri komandi ár koma vit – við vøkstri, vælferð og varsemi – enn nærri máli samgongunnar um einar sjálvbjargnar, samhaldsfastar og tíðarhóskandi Føroyar.